

„Głos Łomżyński”

<https://www.nli.org.il/en/newspapers/lomzerst/1927/03/11/01/?&e=-----en-20--1--img-txIN%7ctxTI-----1>

Lomzer shtime [PDI] - [FSI]לאמזער שטימע [PDI], 11 March 1927

strona nr. 1

<p>Lomzher Shtime Zibeter yohrgang Nr 2-3 Doppel-numer Enthalt 14 zayten. Prayz 60 gr.</p> <p>Lomzher Shtime A gezeshaflikh-politish-literarishe tsayt-shrift.</p> <p>Anonsen prayz: a mikol makom shure oyf der 1-ter zayt 15 gr. in tekst zayt 20 gr. nokhn tekst zayt 12 gr.</p> <p>Adres fun der redaktsye un administratsye: Łomża “Hatechija” Rządowa 20 Far geld-zendingen: A.Domowicz, Senatorska 7.</p> <p>Abonaments-prayz: yehrlikh 4.80 zlotos ½ yor 2.40 zlotos ¼ yor 1.20 zlotos eynts. numer 0.40 zlotos</p> <p>Fraytog 7 Adar II 1927</p> <p>Aynhalt: Erim Zshabotinskes/Jabotinskes bezukh in Poylen - Jakob Sapirshteyn; Der groyser politisher protses in Łomża; Tsu farantvortlekhkayt A.; Fin higen leben; Khronik un anonsen.</p> <p>Eyne fabrik fun kolonyal-shpayze-vaaren zukht eynen fertreter velkher izt gut ayngefirt</p>	<p>Głos Łomżyński- Łomzer Sztyme Siódmy rok wydania Nr 2-3 Podwójny numer Skład 14 stronic. Cena 60 gr.</p> <p>Głos Łomżyński Czasopismo społeczno-polityczno-literackie.</p> <p>Cennik anonsów: w odpowiedniej dowolnej części gazety na pierwszej stronie 15 gr. na stronie tekstowej 20 gr. po stronie tekstowej 12 gr.</p> <p>Adres redakcji i administracji: Łomża “Hatechija” Rządowa 20 Do przesyłek pieniężnych: A. Domowicz, Senatorska 7.</p> <p>Cena abonamentu: rocznie 4.80 zł. ½ roku 2.40 zł. ¼ roku 1.20 zł. pojedynczy numer 0.40 gr.</p> <p>Piątek 11 marca 1927 r.</p> <p>Zawartość: Wizyta w Polsce Erima Żabotinskiego – Jakob Sapirsztein; Wielki proces polityczny w Łomży; Do wiadomości A.; Z życia miejscowego. Kronika i anonse.</p> <p>Pewna fabryka kolonialnych produktów spożywczych poszukuje menedżera, który jest dobrze zorientowany w prowadzeniu</p>
--	---

in den kolonyal- handlungen un shpayze-vaaren- gesheften.

Gefl. offernten in Biuro ogłoszeń Fuchs, Łódź Piotrkowska 50 dla "MGN".

Bank Kreditovi in Lomzsha

erledigt alerley bank operatsyes vi: veksle un frakhten-inkaso, onvayzungen oyf gants Poylen un oykh oyf oysland. Nehmt on vkladun un oyf loyfender rekhenung oyf ginstige bedingungen.

Bank Spółdzielczy w Łomży
Stary Rynek 19

Kooperative Bank in Lomzshe

Nehmt on tsu erledinen alerley inkaso-operatsyes vi oykh geld-onvayzungen oyf gants Poylen. Bilig un pinktlikh.

Nehmt oykh on vkladun un obshporungen fun 5 zl. on oyf zehr ginstige bedingungen.

(*

Erim Zshabotinskes/Jabotinskes bezukh in Poylen.

Er hot shoyne aza hatslokhe unzer lieber un khoshever gast, der begabter, gayst-raykher un temperament-fuler

Zshabotinski tsu zayn fershtoyse un dervaytert fun zayne nohntste un libste.

Tsu hoykh iz zayn fliih, tsu vayt greykht zayn blik, stu dreyst zenen zayne gedanken, az der durkhshnitlikher mentsh, vos deynkt mit di kategories fun "haynt", zol zey kenen tofes zayn un bagreyfen.

Azoy iz gevezen, ven er iz gekumen mit der idee fun "Yudishen legion": dem ferbitertsten un heftigste vidershtand hot er ongetrofen grade tsvishen zayne nohntste khaverim, mit velkhe es hot ihm gebunden eyn groyse idee.

Haynt-ersht veysen mir obtsushatsen di ungehoyere politishe un moralishe bedaytung fun Yudishen legion. Mit tsehn yohr tsurik ober, ven er hot dos dreyste vort aroysgezogt, hot es unz oysgezehn azoy vayt, vild un fantastish in der iker azoy gefehrlikh un shedlikh.

Eyn zayt nor fun medal zenen di damolsdige ofitsyele manhigim fun Tsiyonizm umshtand

działalności kolonialnej i interesach związanych z towarami spożywczymi

Odwoływać się do ofert w Biurze ogłoszeń Fuchs, Łódź Piotrkowska 50 dla "MGN".

Bank Kredytowy w Łomży

wykonuje różnego rodzaju operacje bankowe takie jak: wekselowe i frachtowe inkaso, instruktaże na całą Polskę jak też za granicę. Podejmujcie wkłady i na rachunek bieżący na sprzyjających warunkach.

Bank Spółdzielczy w Łomży
Stary Rynek 19

Kooperatywny Bank w Łomży

podejmuje się wykonania różnego rodzaju operacji inkaso jak również instruktaży finansowych na całą Polskę. Tanio i dokładnie.

Podejmujcie także wkłady i oszczędności od 5 zł na bardzo sprzyjających warunkach.

(*

Wizyta w Polsce Erima Żabotinskiego.

Ma już on takie szczęście nasz kochany i szanowany gość, utalentowany, bogaty duchem i pełen temperamentu Żabotński być odepchnięty i oddalony od swych najbliższych i ukochanych. Zbyt wysoki jest lot jego, zbyt dalekosiężny pogląd jego, zbyt śmiałe są jego myśli, by zwyczajny człowiek, który rozważa w kategorii "tu i teraz" mógł je pochwycić i pojąć.

Tak też było, gdy przybył z ideą "Legionu Żydowskiego": najbardziej zawzięty i mocny sprzeciw napotkał on właśnie wśród swoich najbliższych towarzyszy, z którymi wiązała go jedna wielka idea.

Dopiero dziś możemy docenić bezprecedensowe polityczne i moralne znaczenie Legionu Żydowskiego. Dziesięć lat temu jednak, gdy to śmiałe słowo wypowiedział, wydawało nam się to bardzo odległe, dzikie i fantastyczne w zasadzie tak niebezpieczne i szkodliwe.

Jedną tylko stroną medalu są ówczesni oficjele- przywódcy syjonizmu i ówczesne okoliczności mianowicie szkodliwej perspektywy, w której to najbardziej śmiały,

gevezen tsu zehn un davke di shatendige un der dreyster ibergebenster riter fun Tsiyonizm vert dan als Bund erklert un in kheyrem gelegt.
Itst khazert zikh iber di geshikhte fun dos-nay. Der eybik broyender temperamentfuler un konsek-

—

*) Fun der redaktsye. Der doziger artikel enthalt di perzenlikhe meynungen fun oytor.

najbardziej oddany rycerz Syjonizmu jawi się jako zdeklarowany Bund i upada z anatemą.

Teraz historia powtarza się od nowa. Wiecznie kipiący pełen temperamentu i konsek-

—

*)

Od redakcji. Niniejszy artykuł zawiera osobiste rozważania autora.

strona nr. 2

Lomzsher Shtime

venter Zshabotinski ershaynt fun dos nay oyf der yidisher gas mit a dreysten “ lo zo haderekh”! Vi der nisht lang fershtorbener ekhad-haam in zayner tsayt, azoy ruft er yetst tsu revidiren un ibershatsen di alte verten.

-Di greste karbones un di heroishste onshtrengungen fun Yudishen folk velen nisht fihren tsum tsiel azoy lang, vi di Englishe regirung vet nisht enderen ihr biz yetztige, in besten-fal tsurikgehaltene betsihung un vet nisht aroyf oyfn veg fun erfilen ferflikhtungen un hitkhayvuten, vos flisen aroys fun mandat, velkher zeht dokh for di aktive hilf in mitvirkung fun England baym shafen fun der Yudisher natsyonaler heym.

Dos iz der beshlus, tsu velkhen er kumt nokh

Głos Łomżyński

wentny Żabotinski zjawia się ponownie na żydowskiej ulicy ze śmiałym “Nie tędy droga”! Podobnie jak niedawno zmarły Jeden z Ludzi (*to pseudonim Aszera Ginsberga*) w swoim czasie, tak on nawołuje teraz do zrewidowania i ponownej oceny starych wartości.

-Największe ofiary i najbardziej heroiczne wysiłki ludu żydowskiego nie powiodą do celu tak długo, póki rząd angielski nie zmieni jego dotychczasowych, w najlepszym wypadku wstrzymanych relacji i nie wejdzie na drogę wypełniania zobowiązań i zaangażowania, które wypływają z mandatu przewidującego wszak aktywną pomoc we współdziałaniu Anglii przy stwarzaniu Żydowskiego domu narodowego.

a tifer un grindlikher analize fun der Erets-Isroldiger virklikhkayt, dos iz di diagnoze, velkhe er hot geshtelt nokh a genoyen un grindlikhen betrakhten fun dem khila "Zayn Mayestet dem Tsiyonizm".

A politishe ofensive-dos iz di naye therapye, velkhe er rekomendirt.

Iberzetsendig di dozige kurts-gepaste politishe formule oyf der shprakh fun leben heyst es: ven di Englishe regirung hot zikh ferzindigt, ven di Englishe administratsye vil nisht erfilen di hitkhayvut, velkhe England hot oyf zikh genumen legabe dem Yudishen folk-dan muz men apeliren tsu zayn mayestet dem Englishe folk oyfdeken far ihm dos vund, dertsehen ihm dem gantsen biteren emes un zol er detsidiren, zol er zayn urteyl aroystrogen. Agev, dos dozige mitel iz shoyndurkh Zshabotinsken oysgepruvt gevoren, un mit erfolg, in der tsayt fun der kompanye far'n Yudishen legion.

Un ot do treft er vider oyf a vidershtand mitsad di ofitsyele manhigim fun Tsiyonizm.

Tsu dreyst iz far zey der gedank vegen a aktiver hilf un mitwirkung mitsad England, tsu sharf iz far zey di kritik un beshuldigung, velkhe er varft far der Englishe administratsye. Zey zenen gevohnt tsu der shprakh fun der diplomatie, tsu der "versailer kurtuazye" un es es klingen deriber far zey di harbe verse - vi a disonans.

Un ven er kumt keyn Poylen zikh tsu theylen mit zayne anshoyungen un oysfihungen mit'n vikhtigsten Yuden-kibuts in Eyrope,-betheyligt zikh nisht der Ts.K. fun der Tsiyonistisher organ. In Poylen in dem kaboless ponem un ruft oykh oyf di khaverim dos zelbe tsu ton.

A kherem, a formeler khere-es fehlf nor der shofar un di groyse, shvartse likht. Di dozige shtelung fun hekhsten organ fun der Tsiyonistisher organizatsye in Poylen, velkhe iz gevendet gegen dem mentshen, velkher hot gehat di greste ferdinsten far'n Tsiyonizm, velkher iz gevezen eyner fun di velke hoben geshafen di groyse Tsiyonistische bevegung in amoligen Rusland un hoben ertsoygen di yunge Tsiyonistische generatsye, gegen dem mentshen, velkher hot zayn

To jest decyzja, do której dochodzi po głębokiej i gruntownej analizie Erec-Izraelskiej rzeczywistości, to jest diagnoza, którą postawił po dokładnym i gruntownym przemyśleniu wszechmogącego "Jego Majestatu Syjonizmu".

Polityczna ofensywa- to jest nowa terapia, którą on poleca.

Przekładając tę krótką polityczną formułę na mowę potoczną zwie się to: gdy rząd angielski się przewinił, gdy angielska administracja nie chce wypełnić zobowiązań, które Anglia na siebie wzięła w stosunku do ludności żydowskiej- wówczas trzeba apelować do jego majestatu społeczności angielskiej odkryć przed nią tę ranę, opowiedzieć jej tę całą gorzką prawdę i dać zadecydować, niech że owa społeczność wykona swój wyrok. W zasadzie, ten właśnie środek już przez Żabotnińskiego został wypróbowany, do tego z sukcesem, w czasie kampanii na rzecz Żydowskiego Legionu.

I tu spotyka on znów sprzeciw ze strony oficjalnego kierownictwa Syjonizmu. Zbyt śmiała jest dla nich myśl o aktywnej pomocy i współpracy ze strony Anglii, za ostrą jest dla nich krytyka i obwinienia, którymi on obrzuca administrację angielską. Oni są przyzwyczajeni do języka dyplomacji, do "kurtuazji wersalskiej" i dlatego brzmią dla nich te srogo wersy jak dysonans.

I kiedy on przybywa do Polski by podzielić się swoimi opiniami i realizacjami z najważniejszą gromadą żydowską w Europie- nie bierze w tym udziału C.K. (*Komitet Centralny*) organu Syjonistycznego. Tu w Polsce, w gościnie wzywa również towarzyszy, by zrobili to samo.

Anatema, formalna anatema- brakuje tylko szofaru i wielkich, czarnych świec. Taka postawa najwyższego organu organizacji syjonistycznej w Polsce. Jest ten organ zwrócony przeciwko człowiekowi posiadającemu największe zasługi dla Syjonizmu, niegdyś będącemu jednym z twórców wielkiego syjonistycznego ruchu w dawnej Rosji, jednemu z tych, którzy

gantsen leben, zayne glentsende fehgkayten un talenten geshtelt in dinst fun Tsionism-darf ober, vi mir hoben zikh shoyng gekent in dem ibertsaygen - nisht betrakht veren far`n vilens-oysdruk fun di Tsionistische masen in Poylen, velkhe kenen dem dozigen nomen shoyng lang, gants lang, un veysen vos er bedayt far`n Tsionism.

Men meg zikh betsihen tsu Zshabotinskes anshoyungen un oysfihungen vi men vil, men ken in gevise protim, oder iberhoypt mit ihm nisht maskim zayn- zayn perzon ober, zayne fehgkayten zayne laystungen un ferdinsten, zayn gantse Tsionistische fergangenhayt un zayne heroische thaten muzen dokh ober bay yeden fun unz aroysrufen a gefihl fun derekherets un irat hakavod.

Keday tsu ferteydigen di dermohnte shtelung fun Ts.K. iz aroysgerukt gevoren di moyre, az der bezukh fun Zshabotinski in Poylen zol nisht amol mitvirken tsu vayterdige diferentsirungen un shpaltungen fun velkhe di organizatsye layt azoy fiel.

Di moyre iz ober unbegrindet. Ershtens shtelt dokh der revizionizm eygentlikh nisht far mit zikh keyn fraktsye in gevehlikhen zin fun vort un iz fiel nehnter tsu dem tif fun a organizirter opozitsye. Tsveytens, volt zikh dokh yeder meglikher shoden oysgekilonsirt un fielfakh ibergeshtigen gevoren durkh`n groysen nutsen in profit, velkhen der bezikh fun aza gaystraykhen, talantfulen folks-tribun iz umshtand tsu breynge der bevegung, vos gefint zikh in yetstigen moment oyf a fergliverten toydten punkt, fun velkhen nor aza riz vi Zshabotinski iz ihr umshtand arobsufihren.

Un gevis, gevis iz unbegrindet un ibertriben di moyre, az Zshabotinski, varfendig di gantse shuld far`n itstigen tsushtand oyf England, zol nisht amol kham ve kholile obshvakhen onshtrengungen fun Poylishen Yudentum un virken azoy arum negativ.

Ver, ver, nor Zshabotinski, velkher hot shoyng amol gerufen dos folk tsu karbonen fun blut un grade in aza moment, ven di Englishe regirung hot getaynet az England vet ihr groysen historishe shlikhes zelvst erfilen ohn

wychowali mlodą syjonistyczną generację, przeciwko człowiekowi, który całe swoje życie, jego nadzwyczajne zdolności i talenty postawił w służbie syjonizmu-Jednak, jak już zdążyliśmy się w tym przekonać – nie należy tego brać pod uwagę jako wyrażenie woli syjonistycznych mas w Polsce, które znają to właśnie imię już długo, bardzo długo, i wiedzą co ono oznacza dla Syjonizmu.

Można się ustosunkowywać do postawy i uczynków Żabotinskiego jak się chce, można w pewnych szczegółach lub w ogóle z nim się nie zgadzać – ale jego osoba, jego sposobności, jego wydajność i zasługi, jego cała syjonistyczna przeszłość i jego heroiczne uczynki muszą jednakże u każdego z nas wywoływać poczucie “szlaku ziemskiego” (*tzv.respektu*) i czci.

Celem obrony wspomnianej pozycji C.K (*Komitetu Centralnego*) została wysunięta obawa, że wizyta Żabotinskiego w Polsce nie powinna nigdy więcej przyczynić się do dalszych dyferencjacji i rozdziałów, od których organizacja tak bardzo cierpi. Obawa ta jest jednak bezpodstawna. Po pierwsze mimo wszystko rewizionizm właściwie nie przedstawia sobą żadnej frakcji w zwykłym tego słowa znaczeniu i jest o wiele bliższy do głębi zorganizowanej opozycji. Po drugie, mogłaby wszak każda możliwa szkoda zostać zrównoważona i wielokrotnie przewyższona przez wielką korzyść w proficie, jakim jest wizyta takiego uduchowionego, utalentowanego trybuna ludowego, jest to okazja by wyprowadzić ruch, znajdujący się w chwili obecnej w zastygłym, martwym punkcie. A wyprowadzić ten ruch może tylko taki gigant jak Żabotinski

I na pewno, na pewno obawa, że Żabotinski, zrzucając całą winę za obecną sytuację na Anglię, może nie daj boże osłabić wysiłki polskiego judentyzmu, działając w tak negatywny sposób, jest nieuzasadniona i przesadzona.

Kto, kto, jak nie Żabotinski, który kiedyś wezwał naród do ofiarowania krwi i chwały w takim momencie, gdy rząd angielski twierdził, że Anglia wypełni swoją wielką

<p>der hilf fun di 5 toyzend Yudishe yunge layt - vet gevis zikh nish obshtelen tsu mohnen kabrones fun geld, un vet zikher gefinen di mitlen un vegen tsu ibertsaygen, az grade in yetstigen moment, ven mir kumen mit gresere foderungen tsu England, muzen mir alayn in der ershter linie unzer khov erfilen un unzere onstrenungen biz tsum hekhsten punkt derfihren. Dem eytsem hainyen, Zshabotinskes naye shite, mit velkher er kumt, hoben mir nor farbaygehendig berihrt un bay a gelegenhayt velen mir zikh nokh tsu dem umkeren, mir kenen zikh ober shoyt bay der gelegenhayt nish obhatlen fun oystsudriken unzer gloyben, az oykh dos mol vet Zshabotinsken zayn intuitseye nisht ferfihren, un er der fershtoysener un dervayterter, vet zikh nokh umkeren amol in di ofene orems fun der organizatsye vi a ziger. Yakov S(a)pirshteyn</p>	<p>dziejową misję bez pomocy 5 tysięcy młodzieży żydowskiej – z pewnością nie przestanie domagać się ofiar pieniężnych i na pewno znajdzie środki i sposoby, by przekonać, że szczególnie w chwili obecnej, kiedy przybywamy do Anglii z większymi żadaniami, sami musimy w pierwszej kolejności spłacić nasz dług i dołożyć wszelkich, maksymalnych starań. W zasadzie nową tendencję Żabotinskiego, z którą on przybywa poruszyliśmy tylko mimochodem i przy okazji będziemy jeszcze do tego wracać, ale możemy, już w tym miejscu, nie powstrzymywać się od wyrażenia naszej wiary, że również tym razem intuicja Żabotinskiego nie zwiedzie, i on odepchnięty i wydalony, jeszcze kiedyś powróci w otwarte ramiona organizacji jako zwycięzca. Yakov Sapirsztejn.</p>
---	---

strona nr. 3

<p>Lomzer Shtime</p> <p>Der groyser politisher protses in Lomza.</p> <p>Dem 1=31, 10 a zeyger frih zot zikh ongehoyben in higen krayz-gerikht der protses fun di 52 beshuldigte in geheren tsu der komunistisher partey, fun zey 50 Yiden un 2 kristen. 20 hot men gebrakht fun tfise un di iberige hoben geentfert fun der fray unter koytseye oder arvut. Di gebrakhte 20 fun tfise zenen: Leyb Tshapkowski (20 yohr alt), Itskhok Tsimerman (19 y.), Yakov Goldshteyn (30 y.), Shlome Goldziuk (20 y.), Alter Yablonka (19 y.), Avigdor Imyak (18 y.), Yakev Pesel (22 y.), Volf Ponyatshek (20 y.), Rivke Ponyatshek (29 y.), Menakhem Shtikel (20 y.), Ester Zusman (28 y.), Bronislav Shostak (29 y.) (der doziger Shostak iz arestirt gevoren ersht dem 1-7 hayntigs yohr beys der demonstratsye fun di arbeytsloze far der gebayde fun magistrat) ale fun Lomza; Itskhok Golombek (20 y.) fun</p>	<p>Głos Łomżyński</p> <p>Wielki polityczny proces w Łomży</p> <p>1=31go, o 10 godzinie rano rozpoczął się w miejscowym sądzie okręgowym proces 52 oskarżonych o przynależność do partii komunistycznej, w tym 50 Żydów i 2 chrześcijan. 20 przyprawdzono z więzienia a pozostali odpowiadali ze stanu wolnego pod kaucją bądź gwarancją. Sprowadzonych z więzienia 20-tu to: Lejb Czapkowski (20 lat), Icchok Cymerman (19 l.), Jakow Goldshtejn (30 l.), Szlome Goldziuk (20 l.), Alter Jablonka (19 l.), Awigdor Imiak (18 l.), Jakew Pesel (22 l.), Wolf Poniaczek (20 l.) Riwke Poniaczek (29 l.), Menachem Shtikel (20 l.), Ester Zusman (28 l.), Bronisław Szostak (29 l.) (Tenże Szostak został arestowany najpierw 1-7 tego roku podczas demonstracji bezrobotnych przed budynkiem magistratu) wszyscy z Łomży; Icchok Gołabek (20 l.) z Piątnicy; Chaim Gołabek</p>
--	---

Pyontnitsa; Khayim Golombek (23 y.), Alter Sokol (18 y.), Mikhal Sokol (a bruder 19 y.), Khayim Zalman Grudzen (20 y.), Yerakhmiel Tishkovski (19 y.) fun Zambrov; Benyamin Varshavtsik (19 y.), Itskhok Varshavtsik (18 y.)- fun Vigodi by Tshervoni Bor. Di dozige ale 20 beshuldigte zenen avekgezestt gevoren hinter di kromen unter der shmire fun politsey, di iberige, vos entfere fun der fray zenen gezesen oyf spetsyele benk in miten gerikhte-zal: dos zenen Khane Ponyatshek (16 y. alt), Rivke Malinovitsh (19 y.), Morits Fihrer (42 y.), Shifre Tsirman (22 y.), ihr shvester Liba Tsirman (19 y.), Itskhok Grushnyevski (28 y.), Morits Garbus (31 y.), Mikhal Horovitsh (52 y.), zayn zuhn Yehoyshue Horovits (25 y.), Yehoyshue Zabłudowski (42 y.), Khayim Ahron Volovski (29 y.), Moyshe Kheyn (19 y.), Itskhok Mikhnovski (20 y.), Mendel Borkowski (37 y.), Yoysef Flatoy (21 y.), Anshel Kosovitch (16 y.), Hersh Levinski (18 y.), Volf Zelig Levinski (28 y.), Leyb Ribitski (19 y.), Moyshe Berkman (26 y.), Yoysef Fridshteyn (26 y.), dentist Shmul Fersht (38 y.), Avrom Ofenberg (40 y.)-ale fun Lomza; Khayim Motel Vierzshba (23 y.) fun Vigodi by Tshervoni Bor; Valenti Bratslavski (31 y.) fun Pyontnitsa, Feyga Fridman (19 y.) un Borukh -Falk Levton (23 y.)- fun Zambrov. 5 beshuldigte zenen antlofen un hoben zikh tsum mishpet nisht geshtelt, dos zenen: Yakev Moyshe Kats (18 y.), Elyezer Okoniewski (18 y.), Aveyzer Shlafmits (18 y.), Shimen Slodovitsh (20 y.)- fun Lomza un Khayim Manik (17 y.) fun Kolno. Dos gerikht iz beshtanen fun di rikhter Skarzinski (forzitsender), Patshavski un Yashinski.

Di beshuldigung hot unterhalten gehilf-prokuror Krzshiviets, als ferteydiger zenen aroysgetroten: der bakanter advokat Shmiarovski fun Varshe, adv. Tshernikhov (Dniali) fun Vilne, adv. Goldberg un gerikhts-aplikant Pogorzshelski. Als ekspert-iberzetscher iz durkh dos gerikht aroysgerufen gevoren der bakanter meshumed Yertzshi Arenshteyn, vi er ruft zikh haynt Yertzshi Arenski, fun Varshe. Als tsveyter ekspert iz

(23 l.), Alter Sokol (18 l.),

Michal Sokol (brat 19 l.), Chaim Zalman Grudzień (20 l.), Jerachmiel Tyszkowski (19 l.) z Zambrowa; Beniamin Warszawczyk (19 l.), Icchok Warszawczyk (18 l.) – z Wygody koło Czerwonego Boru. Tych wszystkich 20 oskarżonych osadzono za sklepami pod dozorem policji, pozostali, którzy odpowiadają z wolności siedzą na specjalnych ławach po środku sali sądowej: są to: Chane Poniaczek (16 l.), Rywka Malinowicz (19 l.), Moric Firer (42 l.), Szifre Cyrman (22 l.), jej siostra Liba Cyrman (19 l.), Icchok Gruszniewski (28 l.), Moric Garbus (31 l.), Michal Horowicz (52 l.), jego syn Jhusze Horowicz (25 l.), Jhusze Zabłudowski (42 l.), Chaim Aron Wołowski (29 l.), Mojsze Chejn (19 l.), Icchok Michnowski (20 l.), Mendel Borkowski (37 l.), Jojsef Flatoj (21 l.), Anszel Kosowicz (16 l.), Hersz Lewiński (18 l.), Wolf Zelig Lewiński (28 l.), Lejb Rybicki (19 l.), Mojsze Berkman (26 l.), Jojsef Fridsztejn (26 l.), dentysta Szmul Ferszt (38 l.), Awrom Ofenberg (40 l.)- wszyscy z Łomży; Chaim Motel Wierzba (23 l.) z Wygody koło Czerwonego Boru; Walenty Braclawski (31 l.) z Piątnicy, Fejga Fridman (19 l.) i Boruch-Falk Lewton (23 l.)- z Zambrowa. 5 obwinionych zbiegło i nie stawiło się na rozprawę, są to: Jakew Mojsze Kac (18 l.), Eliezer Okoniewski (18 l.), Awiezer Szlafmyc (18 l.), Szymen Słodowicz (20 l.)- z Łomży i Chaim Manik (17 l.) z Kolna. Sąd ten składa się z sędzi Skarzińskiego (przewodniczący), Patszawskiego i Jaszyńskiego.

Oskarżenie podtrzymywał prokurator pomocniczy Krzywiec, jako obrońcy wystąpili: znany adwokat Szmiarowski z Warszawy, adv. Czernichow (Dniały) z Wilna, adv. Goldberg i aplikant sądowy Pogorzelski. Jako tłumacz-ekspert został przez ten sąd powołany znany odstępcza od wiary Jerzy Arensztejn, jak zwykł teraz siebie nazywać Jerzy Areński, z Warszawy. Jako drugi ekspert na żądanie obrony dopuszczony został redaktor naszego

oyf'n ferlang fun der ferteydigung tsugelozt gevoren redaktor fun unzer tsaytung Avrom Domovitch, dan als ekspert in druk-ongeleghayten- der higer druckeray-eygentimer Kh. Tsitrin. Tsum protses zenen aroysgerufen gevoren 260 eydes, darunter 20 metsad der beshuldigung, tsvishen zey der troyerig berihmter oyf'n Lomzer un Suvalker boden idisher konfident fun der politisher politsey Leyb Lifshits, in Lomze unter psevdonim Khanikovski, in Suvalk als Adam Rinkevitch.

11 a zeyger, dem 1-31 frih efent rikhter Skarzinski di gerikht ferhandlung. Es vert festgeshtelt, az es fehlen 5 fun di beshuldigte (zeyere nemen hoben mir ongegeben hoyben) un dos gerikht beshlist tsu konfiskiren zeyere koytsyes. Es fangt zikh dan on di protsedur fun festshtelen di personalien fun di beshuldige, derbay erkleren zikh shiler Shlome Goldziuk fun Lomza un Khayim Motel Vierzshba a shmid fun Vigodi bay Tshervoni Bor als konfesyonsloz.

Der forshter fun der efentlikher bashuldigung H. Krzshiviec hot gefodert, az bay di gerikhts-ferhandlungen zolen veren ibergeleyent di akten fun di, velkhe hoben zikh tsum protses nisht geshtelt, er ferruft zikh derbay oyf a paragraf fun rusishen senat. In nomen fun der ferteydigung treten gegen dem energish aroys di adv. Shmiarovski un Goldberg, velkhe ferufendig zikh oyf'n beshlos fun hekhsten Poylishen gerikht, vayzen on, az di erklerungen fun di velkhe hoben zikh nisht geshtelt, hoben far'n eytsem fun protses keyn shum bedaytung un beten dos gerikht, az m`zol zeyere erklerungen nisht lezen.

Dos gerikht iz maskim mit di oysfirungen fun der ferteydigung un beshtimt di erklerungen fun di obvezende beshuldigte nisht tsu lezen, vi oyb (*blad w druku, powinno byc "oykh"*) nisht oystsufregen zeyere eydes.

Di nokhmitog zitsung iz geven gevidmet dem leynen fun beshuldigungs-akt, in velkhen s'vert forgevorfen di beshuldigte anti-melukhishe tetigkayt, vos tsilt aroystsurufen a iberkehrenish fun der eksistirender

czasopisma Awrom Domowicz, następnie jako ekspert w dziedzinie komunikatów prasowych – miejscowy właściciel drukarni Ch. Cytryn. Na proces zwołano 260 świadków, w tym 20 ze strony oskarżonych, pomiędzy nimi smutnej sławy na guncie Łomży i Suwałk, żydowski konfident policji politycznej Lejb Lifszic, w Łomży pod pseudonimem Chanikowski, w Suwałkach jako Adam Rynkiewicz.

Godzina 11, 1-31-go, rano, postępowanie sądowe otwiera sędzia Skarziński. Zostaje ustalone, że ubyłó 5 oskarżonych (ich imiona podaliśmy powyżej) i sąd ten decyduje o konfiskacie ich kaucji. Rozpoczyna się następnie procedura ustalenia personaliów oskarżonych, przy tym tłumaczą się uczeń Szlome Goldziuk z Łomży i Chaim Motel Wierzba kowal z Wygody przy Czerwonym Borze jako bezwyznaniowiec.

Przedstawiciel oskarżycielstwa publicznego H. Krzywiec zażądał, aby w toku postępowania sądowego przeczytane zostały akta tych osób, które nie stawily się na rozprawie, powołuje się on przy tym na paragraf senatu rosyjskiego.

W imieniu obrony energicznie występują przeciwko temu adwokaci Szmiarowski i Goldberg, którzy powołując się na postanowienie najwyższego polskiego sądu wskazują, że wyjaśnienia tych, którzy się nie stawili nie mają dla rozwiązania procesu zupełnie żadnego znaczenia i proszą sąd niniejszy, aby ich/owych to oświadczeń nie czytać.

Sąd niniejszy zgadza się z wywodami obrony i postanawia nie czytać oświadczeń nieobecnych oskarżonych, jak również nie przesłuchiwać ich świadków.

Popołudniowe posiedzenie było poświęcone czytaniu aktu oskarżenia, w którym zarzuca się winnym działalność antypaństwową, której celem jest sprowokowanie obalenia

<p>gezelshaftlikher ordnung. Di beshuldigte veren geshtelt in beshuldigungs tsushtand fun art. 102</p>	<p>istniejącego porządku społecznego. Oskarżonych postawiono w stan oskarżenia z art. 102.</p>
--	--

Lomzer Shtime

Der beschuldigungs akt enthalt folgende shtrikhen: der eltster viviadvovtsa fun der higer politsey Gnatowski hot festgeshtelt, az on der shpits fun K.P.P. (Komunistyczna Paria Polska) iz geshtanen Rivke Ponyatshik un Avigdor Imyak. Mitglider fun der organ. Aveyzer Shlafmits, Khane Poniatshek, Itskhok Tsimerman, Khayim Vierzshba, Moyshe Berkman, Yoysef Khodakevitsh, Valenti Bratslavski, Alter Yablonka, Yoysef Fridshteyn, Hersh Levinski, Zelig-Volf Levinski, Liber Mushinski, Yezekhiel Kats, Hipolit Tsvalina, Liba Tsiman, Shlomo Goldzuk, Menakhem Shtikel, Nisn Pyanka, Peysakh Kosovitsh, Shlomo Gordenberg, Ester Zusman, Leyb Ribitski un Itskhok Kheyn. Yakev Goldshteyn hot bekumen dem 25 13-12 fun Ts. K. (*Komitet Centralny*) fun K.P.P. a geheymen tsirkular tsugeshtelt durkh a spetsyuler kuryer mit dem shtempel Ts.K.K.P. untermeghriben T. Rikhman Varshe un sekretar B. Khazanovitsh Lomza, Khazanovitsh zol zayn der pseudonim fun Naymanovitsh. Khayim Manik fun Kolno iz zayn nomen gefinen gevoren in di papiren fun Bialogorski, velkher zitst ob a shtrof fun 6 yor shvere tfise. Manik hot fun zayn zayt oysgegeben: Ester Zusman, Yakev Moyshe Kats un Rivke Poniatshek. Shlome Goldzshuk unterm 'n pseudonim "Oliver" flegt keseyder fohren keyn Zambrov als instruktor mit komun. literatur, fun Zambrov keyn Lomza flegt kumen Mikhal Sokol tsu Ester Zusman un zi flegt obshiken tsu Oliver`n. Khayim Monik flegt shtehn in a kontakt mit Rivke Poniatshek (ekonomke fun kinderheym), Leyb Ribitski, Leyb Shtapkovski (*zapewne blad w druku powinno byc Tshapkowski*), Zelig Levinski, Zelig Leybinger, Avrom un Liba Lakhovitsh, Khane un Mirke Ismakhovitsh.- Der eltster viviadvovtsa fun der politsey Yatskovski hot in zayne nokhshpirungen festgeshtelt, az in Lomza gefint zikh der rayon-komitet fun der komun. partey. Tsu di durkh Gnatovsken oysgerekhente nemen git er tsu: Morits Fihrer, Yoysef Rubinshteyn, Yoysef Flatoy,

Głos Łomżyński

Akt oskarżenia zawiera następujące sztrychy/punkty: najstarszy wywiadowca miejscowej policji Gnatowski potwierdził, że na szczycie K.P.P. (Komunistyczna Paria Polska) stała Riwke Poniaczyk i Awigdor Imiak. Członkowie organ. Awiezer Szlafmyc, Chane Poniaczek, Icchok Cymerman, Chaim Wierzba, Mojsze Berkman, Jojsef Chodakiewicz, Walenty Braclawski, Alter Jablonka, Jojsef Fridshtejn, Hersz Lewiński, Zelig -Wolf Lewiński, Liber Muszyński, Jezechiel Kac, Hipolit Cwalina, Liba Cyrman, Szlomo Goldziuk, Menachem Sztikel, Nisan Pianka, Pejsach Kosowicz, Szlomo Gordenberg, Ester Zusman, Lejb Rybicki i Icchok Chejn. Jakew Goldshtejn otrzymał 25-go 13-12 z C.K. (*Komitetu Centralnego*) K.P.P. (*Komunistycznej Partii Polski*) tajny okólnik dostarczony przez specjalnego kuriera ze stemplem C.K.K.P. podpisany T. Rikhman Warszawa i sekretarz B. Chazanowicz Łomża, Chazanowicz powinno być pseudonimem Najmanowicza. Chaim Manik z Kolna jego imię zostało znalezione w papierach Białogórskiego, który odsiaduje karę 6-ciu lat ciężkiego więzienia. Manik ze swej strony wydał: Ester Zusman, Jakowa Mojsze Kaca i Riwkę Poniaczek, Szlome Goldzshuk pod pseudonimem "Oliwer" zwykł ciągle jeździć do Zambrowa jako instruktor z komun. literaturą, z Zambrowa do Łomży zwykł przybywać Michał Sokoł do Estery Zusman a ona zwykła odsyłać do Oliwera. Chaim Monik pozostawał w kontakcie z Riwką Poniaczyk (ekonomką z domu dziecka), Lejb Rybicki, Lejb Sztapkowski/Czapkowski, Zelig Lewinski, Zelig Lejbinger, Awrom i Liba Lachowicz, Chana i Mirka Ismachowicz.- Najstarszy wywiadowca policji Jackowski w swoich śledztwach potwierdził, że w Łomży znajduje się komitet rejonowy komun. partii. Do nich dodaje on przez Gnatowskiego wyliczone imiona: Moric Firer, Jojsef Rubinshtejn, Jojsef Flatoy, Szimen Słodowicz i Bronisław Szostak, oni wszyscy powinni należeć do komitetu

Shimen Slodovitch un Bronislav Shostak, zey zolen ale geheren tsum rayon-komitet. Mikhal Sokol hot zikh im moyde geven, az er iz geven der prezes fun der Zambrover yatsheyke, shpeter hot im fertroten Grudzen. Tishkovski hot im dertseht, az dem royten shtandar oyfgehangen un di komunistishe proklamatsyes fershpreyt in Zambrow hoben er alayn, Mikhal Sokol, Alter Sokol, Grudzen, Golombek un Fridman Feyga un az di komunistishe literatur flegt brengen fun Lomza Goldzuk (Oliver). Dan eksistirt in Lomza a Yudishe komunistishe partey "Linke Poaley Tsion" velkhe ferbalt(*powinno być raczej farbahalt*) zikh unter'n mantel fun der gez. "ovend kursen". Es geheren tsu zey a erekh 80 perzon, di vikhtigste fun zey: Morits Fihrer (prezes), Shimen Slodovitch, Yoysef Flatoj, Yoysef Rubinshteyn, Itskhok Golombek, Rivke Malinovitsh, Yakev Goldshteyn, Khane Tsukerman, Leyzer Urvitsh, Kaminska, Yakev Pesel, Tshervonka, Leyzer Okonyevski, Shifre Tsirman, Sore Gringros, Itskhok Arker, Hersh Moyshe Arker, Yerakhmiel Shteygman, Dvoyre Goldshteyn un Sore Kaymanovitsh.- Der pzhodovnik fun der politisher politsey Grela hot nokh festgeshtelt, az in Zambrow un Rutki zenen geven 2 unter-rayon-komiteten, velkhe zenen geven untermarfen dem rayon-komitet in Lomza, als mitglieder fun unter-rajon komitet in Zambrow hot er arestirt: Yerakhmiel Tishkovski, Alter un Mikhal Sokol, Khayim Golombek, Feyga Fridman, Shmuel un Hersh Gever, Khayim Grudzen un Falk Levton, tsum rayon-komitet in Lomza zolen oyser di ongegebene durkh Yatskowsken nokh geheren Yhushe Zabłudovski un Tsalka Mikhnovski, tsum "Linken Poaley Tsion" geheren nokh Khayim Aron Volovski, Morits Garbus, Mikhal Horovitsh un zayn zuhn Yhushe, Moyshe Kheyne un Mendel Borkovski.-Leyb Lifshits hot tsertseht(*powinno być "dertseylt"*) baym oysfarshungs-rikhter az vohnendig 2 yohr in Lomza hot er zikh bekant mit Avrom Itskhok Ofenberg un iz durkh im dergangen zayne khaveyrim: Morits Fihrer, Mendel

rejonowego. Michał Sokoł przyznał się mu, że on był prezesem zambrowskiej jacejki, później zastąpił go Grudzień. Tyszkowski powiedział mu, że wywieszali czerwony sztandar i szerzyli w Zambrowie odezwy komunistyczne on we własnej osobie, Michał Sokoł, Alter Sokoł, Grudzień, Gołąbek i Fridman Fejga i że komunistyczną literaturę dostarczał z Łomży Goldziuk (Oliwer). Następnie, że istnieje w Łomży żydowska partia komunistyczna "Lewi Robotnicy Syjonu", która skrywa się pod płaszczem tow. "kursów wieczorowych". Należy do niej w przybliżeniu 80 osób, najważniejszymi z nich są: Moric Firer (prezes), Szymon Słodowicz, Jójsef Flatoj, Jójsef Rubinsztejn, Icchok Gołąbek, Riwke Malinowicz, Jakew Goldsztejn, Chane Cukerman, Lejzer Urvicz, Kamińska, Jakew Pesel, Czerwonka, Lejzer Okoniewski, Szifre Cyrman, Sore Gringros, Icchok Arker, Hersz Mojsze Arker, Jerachmiel Szejgman, Dwojre Goldsztejn i Sore Kajmanowicz.- Przdownik policji politycznej Grela jeszcze potwierdził, że w Zambrowie i Rutkach były 2 pod rejonowe komitety, które były podległe rejonowemu komitetowi w Łomży, jako członkowie pod rejonowego komitetu w Zambrowie zostali przez niego aresztowani: Jerachmiel Tyszkowski, Alter i Michał Sokoł, Chaim Gołąbek, Fejga Fridman, Szmuel i Hersz Gewer, Chaim Grudzień i Falk Lewton, do komitetu rejonowego powinni oprócz

Jackowskiego jeszcze należeć Jhusze Zabłudowski i Całka Michnowski, do "Lewego Robotnika Syjonu" należą jeszcze Chaim Aron Wołowski, Moric Garbus, Michał Horowicz i jego syn Jhusze, Mojsze Chejn i Mendel Borkowski.-Lejb Lifszyc opowiedział sędziemu śledczemu, że mieszkając 2 lata w Łomży zaznajomił się z Awromem Icchokiem Ofenberg i poprzez niego poznał swoich przyjaciół, są to: Moric Firer, Mendel Borkowski, Szimen Słodowicz, Lejb Czapkowski, Mojsze Berkman, Icchok Chejn, Jakew Pesel, Jakew Goldsztejn, Chaim Gołąbek, Liba Cyrman,

Borkovski, Shimen Slodovitsh, Leyb Tshapkovski, Moyshe Berkman, Itskhok Kheyne, Yakev Pesel, Yakev Goldshteyn, Khayim Golombek, Liba Tsirman, Yhushe Horovitsh, Aron Volovski, Rivke Ponyatshek, Rivke Zilkevitch, Yakev Kats, Bogushevski un andere. Ofenberg hot im fertroyt az in Lomzer krayz eksistirt a krayz-komitet, velkher teylt zikh oyf 3 rayonen un als prezes fun krayz-komitet iz: dentist Shmuel Fersht, bay vemen in vohnung es kumen for komun. ferzamlungen. Dem 10-26 1925 hot er bemerkt, vi Fihrer geht arayn in der hoyz, vu es vohnt Fersht un glykh nokh im gehen arayn Kats, Slodovitsh, Rivke Ponyatshek, Rivke Zilkevitch un and. In lokal fun "Bund" hot er gehert az Ofenberg iz geven in der tsayt fun der invazye a bolshevistisher komisar, geven tetig tsuzamen mit Morits Fihrer, Ofenberg hot im nokh dertseht, az berosh fun a komun. komitet in Lomza shteht dr. Sh. Fersht un di mitglieder zenen Zabłudovski, Rivke Zilkevitch, Misal Horovitsh, Rivke Malinovitsh, Tsimerman, Josef Krashevski un Arye Pinkhas Kosovitsh shiler fun der geometrischer shule, als sekretar unter'n pseudonim Likhtenovitsh. Tsu eyn rayon-komitet hoben gehert Rivke Ponyatshek (prezes), Yakev Kats technik, Grushnyevski (pseudo "morzshik"), Itskhok Golombek fun Pyontnitsa, Yhushe Horovitsh, Yakev Goldshteyn, Liba Tsirman, Itskhok Malinovski un Neymovitsh. Tsu a tsveyten rayon-komitet hoben gehert: Fihrer (prezes), Ofenberg, Borkovski un Ts. Mikhnovski. Tsu a driter rayon-komitet hoben gehert: shluser Malinovski un shuster Bratslavski. Kuryeren bay der komun. org. zenen geven: Yakev

Jhusze Horowicz, Aron Wołowski, Riwke Poniaczek, Riwke Zilkiewicz, Jakew Kac, Boguszewski i inni. Ofenberg zwierzył mu się, że w okręgu łomżyńskim egzystuje okręgowy komitet, który dzieli się na 3 rejony i że prezesem komitetu okręgowego jest: dentysta Szmuel Fersht, u którego w mieszkaniu odbywały się kom. zebrania. 10-26-go 1925 zauważył on jak do domu, w którym mieszka Fersht wchodzi Firer i zaraz za nim wchodzi do środka Kac, Słodowicz, Riwke Poniaczek, Riwke Zilkiewicz i inni. W lokalu "Bundu" słyszał on, że Ofenberg był w czasie inwazji bolszewickim komisarzem, działał wraz Moricem Firer, Ofenberg mu jeszcze powiedział, że na czele komun. komitetu w Łomży stoi dr Sz. Ferszt a członkami są Zabłudowski, Riwke Zilkiewicz, Misal Horowicz, Riwke Malinowicz, Cymerman, Józef Kraszewski i Arje Pinchas Kosowicz uczeń szkoły geometrycznej, jako sekretarz pod pseudonimem Lichtenowicz. Do jednego komitetu rejonowego należały Riwka Poniaczek (prezes), Jakew Kac technik, Gruszniewski (pseudo "Morzik"), Icchok Gołabek z Piątnicy, Jhusze Horowicz, Jakew Goldsztejn, Liba Cyrman, Icchok Malinowski i Nejmowicz. Do drugiego komitetu rejonowego przynależeli: Firer (prezes), Ofenberg, Borkowski i C. Michnowski. Do trzeciego komitetu rejonowego przynależeli:

ślusarz Malinowski i szewc Braclawski. Kurierami w komun. org. byli: Jakew

Lomzer Shtime

Pesel, M. Bergman un Moyshe Kheyn, ongehert tsu a "yatsheyke" hoben: Shifre Tsirman, Yablonovitsh, Shimen Slodovitsh, L. Tshapkovski, Aron Volovski, Nakhman Markevitsh un Aron Marts.- Goldshteyn, Golombek Khayim, Tsirman Liba, Horovitsh Yhushe un Slodovitsh zenen geven fertroyungs -mener fun der komun. partey in Lomza.- Di beshuldigte Mishkovski, Mikhal Sokol, Bprukh Falk Levton, Shloyme Goldzuk, Rivke Ponyatshek, Yakev Kats un Aveyzer Shlafmits hoben zikh baym oysfodshung- rikhter moyde geven, shpeter hoben ober Mishkovski, Kats, Sokol, Levton un Goldzuk zeyere erklerungen tsurikgetsoygen. Avigdor Imyak hot baym oysfodshung- rikhter erklert, az er hot gehat gehert tsu der komun. partey iz ober fun ihr aroysgetreten. Dan rekhent oys der beshuldigungs-akt dos bay 18 perzon beys di bay zey gemakhte revizyes gefunene kompromitirende material.

Nokh`n iberleyenen dem dozigen beshuldigungs-akt tret tsu dos gerikht oystsuhren di beshuldigte, velkhe zenen zikh nisht moyde un erkleren, az zey hoben keyn shum shaykhes nisht mit`n komunizm. Mankhe fun di beshuldigte dagegen dertsehlen far`n gerikht dem gehenem fun layden, dukh velkhen zey zenen durkhgegangen in melukhe tertak baym Narev beys dem arestiren. Zey ertsehlen, mit vos far a ufn di politishe politsey zol hoben oyfgetsvungen di beshuldigte dos untershrayben di protokolen bezundere fiel vegen shlogen, szmiden di hend, araynruken a drang tswishen di fis, gisen vaser in noz-dertsehlt der beshuldigter- Berkman Moyshe. Der ferher fun di bashuldigte iz raykh in interesante momenten:

Levton Borukh (fun Zambrov) behersht nisht lakhalutin di poylishe shprakh, er git erklerungen in yidish un der prezes fun yidishen gemeynde-rat h(er). M. Brzshoza vert durkh dem forzitsenden Skarzshinski ferbeten tsu iberzetsen in poylish.

Der muziker Volovski derhtseylt, vi azoy er

Głos Łomżyński

Pesel, M. Bergman i Mojsze Chejn powiazani z jaczejką byli: Szifre Cyrman, Jabłonowicz, Szimen Słodowicz, L. Czapkowski, Aron Wołowski, Nachman Markiewicz i Aron Marc.- Goldsztejn, Gołabek Chaim, Cyrman Liba, Horowicz Jhusze i Słodowicz byli mężami zaufania partii kom. w Łomży.- Oskarżeni Myszkowski, Michał Sokoł, Boruch Falk Lewton, Szlojme Goldziuk Riwke Poniaczek, Jakew Kac i Awiezer Szlafmyc przyznali się sędziemu śledczemu, później jednak Myszkowski, Kac, Sokoł, Lewton i Goldziuk swoje oświadczenia wycofali.

Awigdor Imiak oświadczył sędziemu śledczemu, że należał on do partii kom., ale z niej wystąpił.

Następnie akt oskarżenia wylicza znalezione przy 18 personach w czasie przeprowadzonych u nich rewizji materiały kompromitujące.

Po przeczytaniu niniejszego aktu oskarżenia przystępuje sąd niniejszy doprzesłuchania skazonych, którzy się nie przyznają i oświadczają, że żadnych związków z komunizmem nie posiadają. Niektórzy z oskarżonych przeciwnie opowiadają sądowi gehennę cierpienia, przez którą przechodzili w tartaku państwowym przy Narwi w czasie arestowania. Opowiadają oni, w jaki sposób policja polityczna zmuszała oskarżonych do podpisywania protokołów, szczególnie dużo mówią o biciu, skuwaniu rąk, zapychaniu drąga między nogi, wlewaniu wody do nosa – opowiada oskarżony Berkman Mojsze.

Przesłuchanie oskarżonych jest bogate w interesujące momenty:

Lewton Boruch (z Zambrowa) nie włada całkowicie mową polską, daje wyjaśnienia w języku jidysz i prezes żydowskiej rady gromadzkiej p(an). M. Brzoza zostaje przez przewodniczącego Skarżyńskiego zaproszony do translacji po polsku. Muzyk

iz araynegetreten frayvilig in poylishen militer, vu er hor zikh ferdint tsu der range fun a plutonovi. Eyner nokh`n anderen vayzen oyf, vi vayt zey hoben nisht keyn shaykhes tsum komunizm. Es fehlt oykh nisht keyn hertslikhen gelekhter oyf`n zal.

Ot erklert der beshuldigter Ofenberg, az gikher kon men ihm khoshed zayn in a roman mit a meydel, vi in der ongeherigkayt tsu der komunistisher partey, vegen velkher er hot keyn ohnung.

Nokhn oysheren di beshuldigte tret tsu dos gerikht tsum eydes-ferher.

Der ershter zogt eydes h(er) Antoni Montsinski a soykher fun Varshe, vegen beshuldigten Ofenberg, mit velkhen er hot zikh getroffen in yohr 1921 in Irkutsk, vu er hot zikh bakant mit ihm. Er kon Ofenbergen als zehr a arentlikhen mentshen.

Vegen dem zelben beshuldigten zogt eydes der redaktor fun organ "Za volnoshtsh" h(er) Tadeush Vyenyava Długoshevski velkher iz gefohren mit`n beshuldigten fun Irkutsk keyn Varshe. Er kharakterizirt ihm als apolitishen soykher.

Interesant iz oykh dos eydes-zogen fun direktor fun der geometrie-shule h` Henrik Mayer vegen dem 16-yehrigen Anshel Kosovits, zaynem a shiler d`r Henrik Mayer shtelt fest, az der beshuldigter iz eyner fun di yungste shiler in zayn anshtalt, az er hot zikh gefihrt un gelerent gut trots zayne nisht oysergevehnlikhe fehgikayten, mit antimelukhishe un komunistishe tetigkayt zikh keyn mol nisht fernumen, tsvishen zayne shiler zenen bikhlal nisht farhan keyn komunisten.

Di eydes d`r Markevits un d`r Yatsina zogen eydes vegen der krankayt fun der beshuldigter Liba Tsirman. Dem d`r Yatsina bet der forzitsender fun gerikht festtsushtelen tsi zenen ihm als tfise doktor bekant di falen fun shlogen, vayl tsu ihm hoben zikh dokh gedarft venden di arestirte in tfise. D`r Yatsina erklert, az er hot betrakht di arestirte a por teg nokh`n brengen zey in tfise un az bay eynem hot er yo bemerkt tsvey tseykhens, bay vemen dermont er zikh nisht, s`ken zayn, az bay Berkman Moyshe.

Wołowski opowiada, w jaki sposób wstąpił on dobrowolnie do polskiego wojska, gdzie dosłużył się rangi plutonowego. Jeden po drugim wykazują jak dalece nie posiadają oni żadnych powiązań z komunizmem. Także nie brakuje serdecznego śmiechu na sali.

Oto zeznaje oskarżony Ofenberg, że szybciej można go podejrzewać w romansie z panną niż w przynależności do partii komunistycznej, o której to on nie ma żadnego pojęcia.

Po wysłuchaniu oskarżonych sąd przystępuje do przesłuchania świadków.

Jako pierwszy przemawia świadek pan Antoni Maćiąski handlowiec z Warszawy o oskarżonym Ofenbergu, z którym się spotkał w roku 1921 w Irkucku, gdzie też się z nim zapoznał. Zna on Ofenberga jako bardzo uczciwego człowieka. O tym samym oskarżonym mówi świadek redaktor organu "Za wolność" p. Tadeusz Wieniawa Długoszewski, który podróżował z oskarżonym z Irkucka do Warszawy. Charakteryzuje on go jako apolitycznego handlowca. Ciekawym jest też zeznanie świadczące dyrektora szkoły geometrycznej pana Henryka Majera dotyczące 16- niego Anszela Kosowica, o swym uczniu dr. Henryk Majer stwierdza, że oskarżony jest jednym z najmłodszych uczniów w jego instytucji, który zachowywał się i uczył dobrze mimo jego nie nadzwyczajnych zdolności, antypaństwową i komunistyczną działalnością nigdy się nie zajmował, i że ogólnie rzecz biorąc wśród jego uczniów nie ma żadnych komunistów.

Świadkowie dr. Markewic i dr. Jacyna świadczą odnośnie choroby oskarżonej Liby Cyrman. Dr Jacynę przewodniczący sądu prosi o ustalenie czy są mu jako doktorowi więziennemu znane przypadki pobicia, jako że do niego wszak powinni zwracać się aresztowani w więzieniu. Dr Jacyna zeznaje, że rozpatrywał aresztowanych w dni parę po dostarczeniu ich do więzienia i że u jednego rzeczywiście zauważył dwa znamiona, u którego on nie pamięta, być może u Mojsze Berkmana.

An`algemeyne ferinteresirung hot aroysgerufen dos eydes-zogen vegem der perzon fun ratman Fihrer, dem prezes fun der gezelschaft "Ovend kursen", eynem fun di shtarkste loyt`n beshuldigungs-akt beshuldigte.

Iber der perzon fun h`Fihrer un tsu zayn gunsten zogen zikh aroys: der prezes fun shtodt-rat h` Antoshevits Kazimierzsh, der shtodt-prezident h` Vl. Shviderski, lavnik fun magistrat un prezes fun der Ydisher Gemeynde Fervaltung h` Epshteyn, adv. Rindfleysz (eyner fun di lider fun Kh. D.) in Lomzshe un a sakh andere.

Di eydes shtelen fest, az der h` Fihrer iz say als ratman say in privaten un gezelschaftlikhen leben nisht aroysgetreten gegen der hershender ordnung, dagegen hot Fihrer geshtimt tsuzamen mit ale ratmeyer far`n erteylen birgershaft fun der shtodt Lomza dem ershten biskup fun Lomzshe zayn eks. Romuald Yalbzshikovski, dem yetstigen artsibiskup in Vilne.

Dos gerikht hert oys nokh fiel eydes un erklert

Ogólne zainteresowanie wywołało zeznanie odnośnie osoby radnego Firera, prezesa towarzystwa "Kursy wieczorowe", jednego z najbardziej, wedle aktu oskarżenia, winnych. O osobie pana Fihrrera i na jego korzyść wypowiadają się: prezes rady miasta pan Antoszewicz Kazimierz, prezydent miasta pan Wł(adysław). Świdorski, ławnik z magistratu i prezes Kierownictwa Społeczności Żydowskiej pan Epsztejn, adv. Rindfleysz (jeden z liderów Ch. d.) (*zapewne chodzi o Chadecję*) w Łomży i wielu innych.

Świadkowie stwierdzają, że pan Fihrer zarówno jako radny jak i w prywatnym i społecznym życiu nie występował przeciwko panującemu porządkowi, wręcz przeciwnie skłaniał się wraz ze wszystkimi radnymi do przydzielenia obywatelstwa miasta Łomży po pierwsze biskupowi z Łomży jego ekscelencji Romualdowi Jałbrzykowskiemu terazniejszemu arcybiskupowi w Wilnie.

Sąd przesłuchuje jeszcze wielu innych świadków i ogłasza

strona nr. 6

Lomzer Shtime

a poyze biz morgen dem 2-1 10 frih.

Der tsveyter tog fun protses. Far`n onfangen dem vayterdigen eydes-ferher, beshtimt dos gerikht oyf der foderung fun der ferteydigung un tsushtimung fun prokuror baytsulegen di akten vegem shlogen.

Der tsveyter tog fun protses iz geven ingantsen gevidmet dem vayterdigen eydes-ferher. Metsad der ferteydigung, tsvishen zey a sakh kristen.

Di eydes driken zikh vi ambesten oys vegem di beshuldigte un shtelen fest zeyer unshuld un loyalitet legabe der melukhe. Di eydes

Głos Łomżyński

przerwę do jutra 2-1-go 10 rano.

Drugi dzień rozprawy. Przed rozpoczęciem dalszego przesłuchania świadków, sąd decyduje się na wniosek obrony i za przychylnością prokuratora na dołączenie dokumentów dotyczących pobicia.

Drugi dzień procesu był całkowicie poświęcony dalszemu przesłuchaniu świadków. Po stronie obrony, wśród nich (*świadków*) wielu chrześcijan.

Świadkowie wyrażają się jak najlepiej o oskarżonych i potwierdzają ich niewinność i lojalność w stosunku do państwa.

Konstanti Vishnyevski un Frantsishek Mirski beyde serzshanten fun 33 fusgeher pulk zogen zikh aroys gut iber der perzon fun beshuldigten Volovski, kharakterizierendig im als unparteyishen, loyalen birger velkher iz arayngetroten in militer in der tsayt fun der invazye frayvilig.

Interesant iz oykh geven dos eydes zogen fun dem beshuldigtens Goldshteyn`s a kristlikher shokhn. Er dertseht, az er iz geven ayngeladen durkh Goldshteynen tsu di tnoim fun zayn shvester. Emitser hot dan ongegeben in der politsey, az es kumt do far a komunistishe ferzamlung un ale gest, zogar eltere Yuden mit groye berd, zenen arobgefihrt gevoren in der politsey, vu m`hot zey obgehalten a gantse nakht. Dos hot gevis geton, meyns der eydes, di hoyz eygentimerin Kubashevskaya, mit velkher Goldshteyn hot gehat a sikhshukh vegen der dire in velkhe hot im gedroht mit onlernen.

S`geht durkh dem tog a gantse rayhe fun eydes tsvishen zey azelkhe, mit velkhe m`knelt ob lektsyes polityki.

Als "politiker" vert oysgefregt Isroel Markevits, velkher zogt eydes iber di perzonen fun Pesel, Horovitsh (zuhn) un Garbus, az zey geheren tsum "Tsiroye Tsiyon". Als prezes fun Ts.Ts. vert Isroel Markevits arayngetsoygen in ferher vegen politik, er matert zikh ober in poylish ibertsugeben, vos azoyns "Tsiroye Tsiyon" iz.

Di tsveyte lektsye politik kumt baym ferher fun eydes Shvigonski, velkher kon un darf ferrekhent veren tsu di vikhtigste eydes fun protses.

Der eydes, velkher iz der forzitsender fun P.P.S. in Lomzshe entfert daytlikh un klor, az oyf dem Lomzsher boden iz bikhlal nisht farhan keyn komunistishe bevegung, nisht redendig shoyne vegen komiteten un "yatsheykes".

An`arbayter bevegung nehmt bay unz in Lomzshe bolt`e formen bloyz in der tsayt fun arbetslozigkayt, erklert h` Shvigonski.

S`veren nokh oysgehert a sakh eydes, velkhe trogen keyn naves in protses nisht arayn, der

Świadkowie Konstanty Wiszniewski i Franciszek Mirski obydwaj sierżanci 33 pułku piechoty wypowiadają się dobrze o osobie oskarżonego Wołowskiego, charakteryzując go jako bezpartyjnego, lojalnego obywatela, który wstąpił do wojska w czasie inwazji dobrowolnie.

Interesujące było także zeznanie świadka w osobie chrześcijańskiego lokatora oskarżonego Goldsztejna (*świadek jest lokatorem Goldsztejna*). Opowiada on, że był on zaproszony przez Goldsztejna na zaręczyny jego siostry. Ktoś wówczas doniósł policji, że odbywa się tu zebranie komunistyczne i wszyscy goście, nawet sędziwi Żydzi z siwymi brodami zostali przetransportowani na policję, gdzie ich przetrzymywano całą noc. Na pewno dopuściła się tego, uważa świadek, właścicielka domu Kubaszewska, z którą Goldsztejn miał konflikt dotyczący mieszkania, w którym, groziła mu nauczka. Przewija się w ciągu dnia cała plejada świadków, wśród których są i tacy, z którymi można wkuwać lekcje polityki.

Jako "polityk" został odpytany Izrael Markiewicz, który świadczył o osobach Pesela, Horowicza (syna) i Garbusa, jako, że należą oni do "Młodzieży Syjonu". Jako prezes M.S. Izrael Markiewicz zostaje wciągnięty w przesłuchanie odnośnie polityki, ale męczy się on z przedstawieniem po polsku czymże jest ta "Młodzieży Syjonu".

Druga lekcja polityki odbywa się przy przesłuchaniu świadka Szwygońskiego, który może i powinien zostać zaliczony do najważniejszych świadków procesu.

Świadek, który jest przewodniczącym P.P.S. (*P. Partia Socjal.*) w Łomży odpowiada wyraziście i jasno, że na gruncie łomżyńskim ogólnie nie ma żadnego ruchu komunistycznego, już nie mówiąc o komitetach i "jaczejkach".

Ruch robotniczy u nas w Łomży przybiera znaczące formy tylko w czasie bezrobocia, wyjaśnia pan Szwygoński.

Jeszcze wielu świadków zostaje wysłuchanych, którzy nie wnoszą w

forzitsender h` Skarzshinski erklert a hafsoke biz morgen dem 2- II 4 n.m., vayl in dem tog falt oys khoge.

In driten tog fun protses hot dos gerikht vayter oysgehert di eydes, gerufen metsad der ferteydigung.

Di eydes driken keseyder oys di beste meynungen vegen di beshuldigte.

In driten tog shvimt aroys oyf`n protses di perzon fun yidishen konfedent als hoypt - held Leyb Lifshits.

Vikhtig un interesant iz dos eydes -zogen fun h` Mikhal Srebrovitsh velkher varft a helen sheyn oyf dem dozigen parshoyn.

Leyb Lifshits iz-loyt`n eydes-zogen fun h` Srebrovitsh gekumen keyn Lomzshe ende yohr 1925, kedey-vi er hot zikh oysgedrikt - obtsunehmen a khov fun 10.000 rusishe rubl.

Der yedes hot zikh ober shpeter dervust, az Leyb Lifshits, velkher iz geven a "makher" fun geld-inyonom oyf der berze un gefihrt in Suvalk a breyten leben, hot tsugenumen bay fershidene perzonen 3000 dolar, mit velkhe er iz entlofen keyn Lomze.

Dem eydes iz oykh bekant der fakt, az oyf der provokatsye fun Leyb Lifshits vel Khanikovski vel Adam Rinkievits hot di politsey in Suvalk arestirt 27 perzon, velkhe zenen dernokh mit a kleynem oysnahm freygeshrakhen gevoren.

Ven der forzitsender rikhter Skarzshinski fregt baym eydes ayntselheyten fun suvalker protses, shtelt zikh oyf adv. Tshernikhov un bet dos gerikht tsutsulegen tsum lomzsher protses dem urteyl fun suvalker krayz-gerikht.

Ihm untershtitsen adv. Shmyarovski un adv. Goldberg. Dos gerikht beshlist trots di opozitsye metsad dem prokuror tsutsulegen di akten fun suvalker protses.

A tsveyter eydes h` Naymark dertseht, az Leyb Lifshits hot gegesen mitog bay der familye Tsirman, un nisht betsolht-far di mitogen, tsulib vos di froy Tsirman hot im gemakht farvurfen.

In 4-ten tog fun protses hot dos gerikht ferendigt teylvayz dem eydes ferher metsad der ferteydigung un iz tsugetreten oystsuforshen di eydes fun der bashuldigung.

rozprawę żadnych nowości, przewodniczący pan Skarżyński oznajmia pauzę do jutra 2 -II 4 po południu, ponieważ w ciągu dnia przypada święto chrześcijańskie. Trzeciego dnia procesu sąd nadal przesłuchiwał świadków, wywołanych ze strony obrony.

Świadkowie bezustannie wyrażają najlepsze opinie o oskarżonych.

Trzeciego dnia w charakterze głównego bohatera procesu wyłania się osoba konfidenta żydowskiego, Lejba Lifszyc.

Ważne i ciekawe jest zeznanie pana Michała Srebrowicza, które rzuca piekielny powab na tę mianowicie osobę.

Lejb Lifszyc - wedle zeznania pana Srebrowicza przybył do Łomży w końcu roku 1925, by- jak się wyraził- pozbyć się długu 10.000 rubli rosyjskich.

Świadek jednak potem się dowiedział, że Lejb Lifszyc, który był "specem" od spraw finansowych na birży/giełdzie i prowadził w Suwałkach dostatnie życie, przyjął od różnych osób 3000 dolarów, z którymi zbiegł do Łomży.

Świadkowi jest również znany fakt, że na prowokację Lejba Lifszycy vel Chanikowskiego vel Adama Rynkowskiego policja w Suwałkach aresztowała 27 osób, które następnie, z małym wyjątkiem zostały uwolnione.

Gdy sędzia główny Skarżyński pyta świadka o elementy procesu suwalskiego, wstaje adwokat Czernichow i prosi sąd o dołożenie do procesu łomżyńskiego wyroku suwalskiego sądu okręgowego. Wspierają go adw. Szmiarowski i adw. Goldberg. Sąd decyduje mimo opozycji ze strony prokuratora dołożyć akta procesu suwalskiego.

Drugi świadek pan Najmark opowiada, że Lejb Lifszyc jadał obiady u rodziny Cyrman, i za nie nie zapłacił, z powodu czego pani Cyrman go wyrzuciła.

4 dnia rozprawy sąd zakończył częściowo przesłuchanie świadków ze strony obrony i przystąpił do wybadania świadków oskarżenia. Świadkowie oskarżenia

Di eydes fun der bashuldigung varfen far di beshuldigte antimelukhishe tetigkayt un ongeherigkayt tsu der komunistisher partey. Zey zenen ober nisht oysgehalten in zeyere taynes, tsumishen zikh untern`n krayts-ferher fun der ferteydigung un vayzen aroys a gor knape kentnish in di ongelegenhayten fun di yudishe parteyen.
Der ershter metsad der beshuldigung zogt eydes der

zarzucają oskarżonym działalność antypaństwową i przynależność do partii komunistycznej. Jakkolwiek nie wytrwali w swoich argumentach mieszając się pod przesłuchaniem skrzyżowanym obrony i wykazując zupełnie ograniczoną wiedzę w sprawach partii żydowskich.

Jako pierwszy po stronie oskarżenia zeznaje

strona nr. 7

Lomzer Shtime

komendant fun der politsey in Lomzshe h` Zshurovitsh, er dertseht vegem der komunistisher bevegung in Lomzsher krayz, vegem kolportazh fun komunistisher literatur, gegenshtelen zikh der makht bay shtayer obtsohl u. d. gl. Ven di ferteydigung fangt on tsu fregen vegem eyntselne perzonen gegen velkhe der h` komendant hot untergeschriben protokolen baym oysfodshungs-rikhter, kon h` Zshurovitsh nisht zogen keyn shum shlekhts gegen di perzonen vi oykh nisht geben keyn erklerungen , varvos er hot azoy eydes-gezogt baym oysfodshungs-rikhter.

Der referent fun politisher politsey in Lomzshe (yetst in Grayevo) h` Grela, beveyzt oykh koym tsu zogen etvos konkretes gegen emitsen fun di beshuligite, dagegen oyf der frage fun prokuror vos far a kharakter es trogen di Tsiroy Tsiyon un Poaley Tsiyon rekhte, entfert er: a oysgeshpakhen antimelukhishen. Mit zayn eydes zogen vert ferendigt der 4-ter tog fun protses.

In 5-ten tog fun protses hot dos gerikht vayter oysgeherit di eydes metsad der beshuldigung.

Di gantse farmitog-zitsung iz geven gevidmet dos oysheren dem troyerig berihmten yidishen konfident Leyb Lifshits.

Er dertseht, vi azoy er hot zikh kloymersht befreyndet mit gevise beshuldigte un fun zey

Głos Łomżyński

komendant policji w Łomży pan Żurowicz, opowiada on o komunistycznym ruchu w okręgu łomżyńskim, o kolportażu komunistycznej literatury, sprzeciwianiu się władzy przy płaceniu podatków i temu podobne. Gdy obrona zaczyna rozpytywać o poszczególne osoby przeciwko którym komendant podpisał protokoły u sędziego śledczego, nie może pan Żurowicz zupełnie niczego złego powiedzieć przeciwko osobom jak również wyjaśnić dlaczego w ten sposób zeznawał u sędziego śledczego. Referent policji politycznej w Łomży (teraz w Grajewie) pan Grela wydaje się również nie mieć nic konkretnego do powiedzenia przeciwko oskarżonym, przeciwnie na pytanie prokuratora jaki charakter niosą prawicowi Młodzież Syjonu i Robotnicy Syjonu, odpowiada on: otwarcie antypaństwowy.

Jego zeznaniem zostaje zakończony 4 ty dzień procesu.

Dnia 5-go rozprawy sąd nadal przesłuchiwał świadków po stronie oskarżenia.

Całe przedpołudniowe posiedzenie zostało poświęcone przesłuchaniu smutnego znanego żydowskiego konfidenta Lejba

aroyzbekumen ale "soydes" fun der komunistisher partey, redt vegen komunistishe "krazz-komiteten" un "yatsheykes" azoy vi fun a bukh aroys. Ven di ferteydigung nehmt ihm unter a krayts ferher oybt er on tsu shtamlen. Bezunders tsugebeygt tsum vand hot ihm adv. Tshernikhov mit der frage, tsi er iz gezesen in oygustover tfise? Lifshits nehmt aroys papirlakh vegen reguliren zayne hovot nokh`n bankrot, dos gerikht heyst ihm tsuriknehmen di dozige. Lifshits elklert derbay, az er dertseht dos alts far`n gerikht fun reyn patriotishe gefihlen.

Dos gerikht hert oys di agenten fun der politisher politsey h`h Yatskovski un Gnatovski, velkhe zenen oykh nisht umshtand tsu geben der beshuldigung reale un konkrete bevayzen gegen der mehrhayt fun di beshuldigte.

Dagegen fun zeyer eydes-zogen dringt aroys, az der "patriot" Leyb Lifshits hot bekumen fun der politisher politsey geld oyf fershidene rayze-hotsaot, hotel un.d.gl.

Fraytog in 5-ten tog fun protses iz in gerikht gekumen der bekanter ekspert Yerzshi Orenski, interesant iz geven der disput tsvishen Tshernikhoven un Orenskan vegen stil fun der yidisher shprakh baym bevayzen, az Leyb Lifshits hot gefelsht a tsirkular un proklamatsye, un adv. Tshernikhoven hot zikh ayngegeben tsu bevayzen di falshkayt fun di dokumenten.

In 6-ten tog fun protses hot dos gerikht oysgefregt dem agent bay der byalistoker politisher politsey h` Nestorovitsh velkher dertseht vegen moyde zayn zikh fun beshuldigte Kats Moyshe, Imyak Avigdor un Tishkovski Yerakhmiel. Vos onbelangt Kats`n, velkher hot zikh tsum protses nisht geshtelt, erklert h` Nestorovitsh, az nokh`n fershiten di eygene khaveyrim hot er gevolt veren a konfident bay der politisher politsey. Der agent dertseht vayter vi er hot an`eytse gegeben Moyshe Kats er zol far zayne khaveyrim zogen az in politsey bay der oysforshung hot men ihm geshlogen makat retsakh.

Adv. Shmyarovski mit a ironishen

Lifszyc.

Opowiada on, w jaki sposób jakoby zaprzyjaźnił się z pewnymi oskarżonymi i wydobył z nich wszystkie "sekrety" partii komunistycznej, mówi o komunistycznych "komitetach okręgowych" i "jaczejkach" jakby z książki. Gdy obrona bierze go pod przesłuchanie skrzyżowane zaczyna on się jąkać. Szczególnie przycisnął go do ściany adwokat Czernichow pytaniem, czy siedział on w więzieniu augustowskim? Lifszyc wyjmuje papierki dotyczące regulacji jego długów po bankructwie, sąd nakazuje mu to zabrać z powrotem. Lifszyc wyjaśnia przy tym, że mówi on to wszystko sądowi kierując się czystymi uczuciami patriotycznymi.

Sąd wysłuchuje agentów policji politycznej panów Jackowskiego i Gnatowskiego, którzy również nie są w stanie przedstawić oskarżeniu prawdziwych i konkretnych dowodów przeciwko większości oskarżonych. Przeciwnie z ich zeznań wynika, że "patriota" Lejb Lifszyc otrzymał od policji politycznej pieniądze na rozliczne wydatki związane z podróżami, hotelem i tym podobne.

Piątek 5-go dnia procesu do sądu przybył znany ekspert Jerzy Oreński, ciekawym był dysput między Czernichowym i Oreńskim odnośnie stylu języka jidysz przy ujawnianiu, że Lejb Lifszyc sfalszował okólnik i proklamację, i adv. Czernichowi udało się udowodnić fałszerstwo dokumentów.

W 6-tym dniu procesu sąd wypytywał agenta przy białostockiej policji politycznej pana Nestorowicza, który opowiada o przyznaniu się oskarżonych Kaca Mojsze, Imiak Awigdora i Tyszkowskiego Jerachmiela. Co się tyczy Kaca, który się nie stawiał na rozprawę, wyjaśnia pan Nestorowicz, że po wyspaniu własnych towarzyszy chciał on zostać konfidentem przy policji politycznej. Agent opowiada dalej jak dał on poradę Moysze Kacowi by ten powiedział swym towarzyszom, że na policji przy śledztwie pobito go śmiertelnie.

Adv. Szmiarowski z ironicznym uśmiechem: Czy sami namówiliście go do krzyczenia o pobiciu na policji? Tak-

shmeykhel: hot ihr ihm alayn ongeredt tsu shrayen vegen shlogen in der politsey? Yontfert der agent.

Adv. Shmyarovski bet dem forzitsendem ayntsutsiyen dos in protokol.

Es veren oysgehert andere fershidene eydes metsad der beshuldigung velkhe trogen keyn naves in di ferhandlungen nisht arayn. S`veren oysgefregt fershidene politsyantn, der leshnik fun Vigoda, velkher zagt zikh grade gut aroys vegen di brider Varshavtshik fun Vigoda, vi oykh di froy Kubashevsk, velkhe bemiht zikh tsu fershiten dem beshuldigten Goldshteyn, az bay im in shtub flegen farkumen fershidene ferzamlungen, mit dem vert der eydes-ferher metsad der beshuldigung geshlosen.

Dos gerikht tret dan tsu forshen dem material un oysfregen dem ekspert Orenski vegen der betsihung fun di linke "Poaley Tsiyon" tsum komunizm. Di ferteydigung arbayt zehr tikhtig, makht tsu nisht di elklerungen fun ekspert, vayzt oyf az di linke Poaley Tsiyon arbayten in Varsha legal, ruft on di nemen fun Zrubabel, Lev, Buksbaum un ferruft zikh oyf di bikher fun Beltsikovska un Karsha vegen di Yiddishe parteyen. Di nokhmitog zitsung fun 6-ten tog in protses hot dos gerikht gevidmet dos oysheren di letste eydes metsad der ferteydigung.

Nokh`n ferendigen dem eydes-ferher vert oysgefregt als ekspert der regaktor fun unzer tsaytung Avrom Domovitsh vegen di linke Poaley Tsiyon, fershidene grupirungen in Tsiyonizm, di ferheltnishen by der arbaytershaft in Erets Isroel, un dos gerikht shlist di ferhandlungen, beshtimendig oyf zuntog, dem 7-ten tog fun proces, di zitsung oyf a (*nie wpisano godziny*) zeyger nokhmitog.

Zuntog nokh 4 a zeyger, der zal iberfult mit di pney fun der higer Poylisher un Yidisher gezelshaft

odpowiada agent.

Adv. Szmiarowski prosi przewodniczącego o wciągnięcie tego do protokołu.

Zostają przesłuchani inni rozliczni świadkowie po stronie oskarżenia, którzy niczego nowego nie wnoszą w postępowanie. Zostają wypytni różni policjanci, leśnik z Wygody, który wypowiada się właściwie dobrze o braciach Warszawczyk z Wygody, jak również pani Kubaszewska, która stara się wsypać oskarżonego Goldsztejna, jakoby u niego w domu odbywały się różne zebrania, na tym przesłuchanie świadków ze strony oskarżenia zostaje zamknięte.

Sąd przystępuje następnie do zbadania materiału i przesłuchania eksperta Oreńskiego odnośnie stosunku lewych "Robotników Syjonu" do komunizmu. Obrona pracuje bardzo energicznie, nie zamyka wyjaśnień eksperta, wskazuje, że lewi Robotnicy Syjonu pracują w Warszawie legalnie, nazywa imiona Zrubabel, Lew, Buksbaum i powołuje się na książki Belcykowskiej/Belczykowskiej i Karsza dotyczące partii żydowskich.

Popołudniowe posiedzenie 6-tego dnia procesu sąd poświęcił przesłuchaniu ostatnich świadków ze strony obrony.

Po zakończeniu przesłuchania świadków jako ekspert zostaje wypytny redaktor naszej gazety Awrom Domowicz odnośnie lewych Robotników Syjonu, różnorodnych zgrupowań w Syjonizmie, stosunków pomiędzy robotnictwem w Ziemi Izraela i sąd zamyka postępowanie wyznaczając posiedzenie na niedzielę 7-dego dnia procesu, na godzinę (*brak*) po południu.

Niedziela po godz.4-iej , sala przepełniona elitą polskich i żydowskich sfer wyższych

Lomzer Shtime

7.20 fangt on der prokuror zayn rede, velkhe doyert sakh hakol 10 minut. Er redt vegen der shedlikhkayt fun komunizm, er git ober nisht keyn shum bevayzen reale in betsug tsu di durkh ihm beshuldigte. Er entzogt zikh fun der beshuldigung fun 15 perzon, far di iberige dagegen fodert er di shtrengste shtrof oyf n grund fun art. 102 fun shtrof kodeks.

Nokh im fangen zikh on di redes fun di ferteydiger. Der ershter redt adv. Tshernikhov fun Vilna, zayn rede doyert genoye tsvey sho. Nokh im redt blos un kurts der gerikhts-aplikant Ponadzelski dan redt gelungen advokat Goldberg. Er redt genoye tsvey sho, nokh zayn rede vert dos gerikhts-ferhandlung opgelegt biz montag 11 in der frih.

Montag frih endigt zayn rede adv. Goldberg un s`fangt on der glants fun der Poylisher advokatur metsenas Shmiarovski. Zayn rede doyert fun 12 biz 2 un fun 5 biz 8 in ovend. Zayn rede shtelt mit zikh for a beshuldigung gegen der higer politsay un teylvayz gegen der prokuratur tsulib`n durkhfihren masen-aresten velkhen kosten di frayhayt fun azoy fiel umshuldige menshen dan, ven`s iz gegen zey nisht do keyn shum beshuldigungs-material, oyser di mesirut fun dem Leyb Lifshits velkher hot aza shmutsige fergangenhayt.

In algemeyn hot zikh der ferteydigung ayngegeben tsu bevayzen di morale alibi kimat fun ale beshuldigte.

Dinstog 12 a zeyger baytog hot dos gerikht ferendigt di ferhandlung fun protses.

Di beshuldigte hoben geredt zeyer letsten vort, derbay beshtroft dos gerikht dem beshuldigten Fihrer mit 10 zl far zikh oysdriken nisht pasend iber der perzon fun Leyb Lifshits.

Der urteyl vert obgelegt oyf mitvokh 6 ovend.

Mitvokh nokh mitog, der drang neben gerikht iz zehr a groysler, umetum a politseyishe shmire.

Głos Łomżyński

7.20 prokurator rozpoczyna swą mowę, która trwa całych 10 minut. Mówi on o szkodliwości komunizmu, jakkolwiek nie daje wogóle żadnych realnych dowodów w odniesieniu do przez niego obwinionych. Wycofuje się on z oskarżenia 15 osób, dla pozostałych przeciwnie żąda on najsurowszych kar na gruncie artykułu 102 kodeksu karnego.

Po nim rozpoczynają się przemowy obrońców. Jako pierwszy przemawia adwokat Czernichow z Wilna, jego przemowa trwa dokładnie 2 godziny. Po nim przemawia niewyraźnie i krótko aplikant sądowy Poniedziałki następnie przemawia z sukcesem adwokat Goldberg. Przemawia on dokładnie dwie godziny, po jego przemowie postępowanie sądowe zostają odłożone do poniedziałku 11 rano.

Poniedziałek rano kończy swą mowę adwokat Goldberg i rozpoczyna glanc/blask polskiej adwokatury mecenas Szmiarowski. Jego mowa trwa od 12 do 2 i od 5 do 8 wieczór. Jego przemowa przedstawia sobą oskarżenie przeciwko lokalnej policji i częściowo przeciwko prokuraturze z powodu przeprowadzenia masowych aresztów za cenę wolności tak wielu niewinnych ludzi wówczas gdy nie ma przeciwko nim zupełnie żadnego materiału oskarżeniowego, innego niż doniesienie Lejba Lifszycy, który posiada tak brudną przeszłość.

Ogólnie obronie udało się udowodnić moralne alibi prawie wszystkich oskarżonych.

Wtorek 12 godzina dnia sąd zakończył postępowanie procesu.

Oskarżeni powiedzieli swoje ostatnie słowo, przy tym sąd karze oskarżonego Firera 10-ma zł. za niestosowne wyrażenie się o osobie Leyba Lifszycy.

Werdykt jest odłożony na środę 6 wieczór.

Środa po południu tłok przy sądzie jest bardzo wielki, wszędzie ochrona policyjna. O 6.10 zostaje przez przewodniczącego sądu

<p>6.10 vert durkh`n forzitsenden fun krayz-gerikht rikhter Skarzinski geleyent der urteyl, loyt velkhen s`veren beshtroft:</p> <p>fun Lomzshe:</p> <p>Goldzuk Shlomo un Ponyatshek Rivke-tsu 5 yohr shvere tfise;</p> <p>Ponyatshek Volf, Ester Zusman un Berkman Moyshe- tsu 4 yohr shvere tfise;</p> <p>fun Zambrov:</p> <p>Khayim Golombek, Alter Sokol, Mikhel Sokol, Khayim Zalman Grudzien, Yerakhmiel Tishkovski-tsu 4 yohr shvere tfise;</p> <p>Fridman Feyga -2 y. oysbesserungs-hoyz.</p> <p>Derbay iz zey ferrekhent gevoren di tsayt fun zitsen in tfise biz dem mishpet. Tsuzamen zenen ferurteylt 11 perzon, di iberige ale befrayt.</p> <p>Simkhe Sapirshteyn</p>	<p>okręgowego sędziego Skarzińskiego odczytany werdykt, wedle którego zostają skazani:</p> <p>z Łomży:</p> <p>Goldziuk Szlomo i Poniaczek Riwka - do 5-ciu lat ciężkiego więzienia;</p> <p>Poniaczek Wolf, Ester Zusman i Berkman Mojsze- do 4-ech lat ciężkiego więzienia;</p> <p>z Zambrowa:</p> <p>Chaim Gołabek, Alter Sokół, Michel Sokół, Chaim Zalman Grudzień, Jerachmiel Tyszkowski- do 4-ech lat ciężkiego więzienia;</p> <p>Fridman Fejga-2 l. domu poprawczego.</p> <p>Przy tym został im zaliczony czas odsiadki w więzieniu do procesu. Razem ukarano 11 osób, wszystkich pozostałych uwolniono.</p> <p>Symche Sapirsztejn</p>
---	--